

- 3.0 **Iad Siúd a raibh tionchar acu ar an Éirí Amach: Réamhrá**
- 3.4 **Iad siúd arbh é an cultúr Gaelach a bpríomhchúram**
- 3.4.3 **W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann**

Gluaiseacht ab ea í a chuir go mór leis an bhféiniúlacht náisiúnta, leis an mbród as a bheith Éireannach, agus le hathmheas a dheanamh ar an status quo polaitíochta.

Rugadh William Butler Yeats (1865-1939) in Ascaill Dhumhach Thrá i mBaile Átha Cliath, mac le John Butler Yeats, a thuill cáil ina dhiaidh sin mar phéintéir clúiteach. Chaith sé mórchuid dá óige i gCo. Shligigh le muintir a mháthar, áit ar chuir sé spéis a mhairfeadh a shaol ar fad i muintir na tuaithe agus sa saol mar a mhaireadar é amuigh faoin tuath. Cuireadh oideachas air i Londain agus ina dhiaidh sin san Ardcsoil i mBaile Átha Cliath, rinne sé staidéar in dhiaidh sin ar an ealaín sa Metropolitan School of Art agus san Royal Hibernian Academy School.

Dhírigh sé ansin ar an litríocht agus ar an scríbhneoireacht, bhí sé faoi anáil ag an bhFinín John O'Leary agus Standish James O'Grady: ba iad a threoraigh é i dtreo litríocht agus thraidisiún dúchais na nGael mar fhoinse inspioráide litríochta, ba dá bharr sin a bheartaigh sé 'gur thábhachtaí an cine ná an duine aonair'. I 1882 bhunaigh sé féin, in éineacht le O'Leary agus Dubhghlas de hÍde, an National Literary Society a raibh sé mar aidhm aige litríocht, finscéalta agus seanchas na hÉireann a fhoilsiú. File agus údar

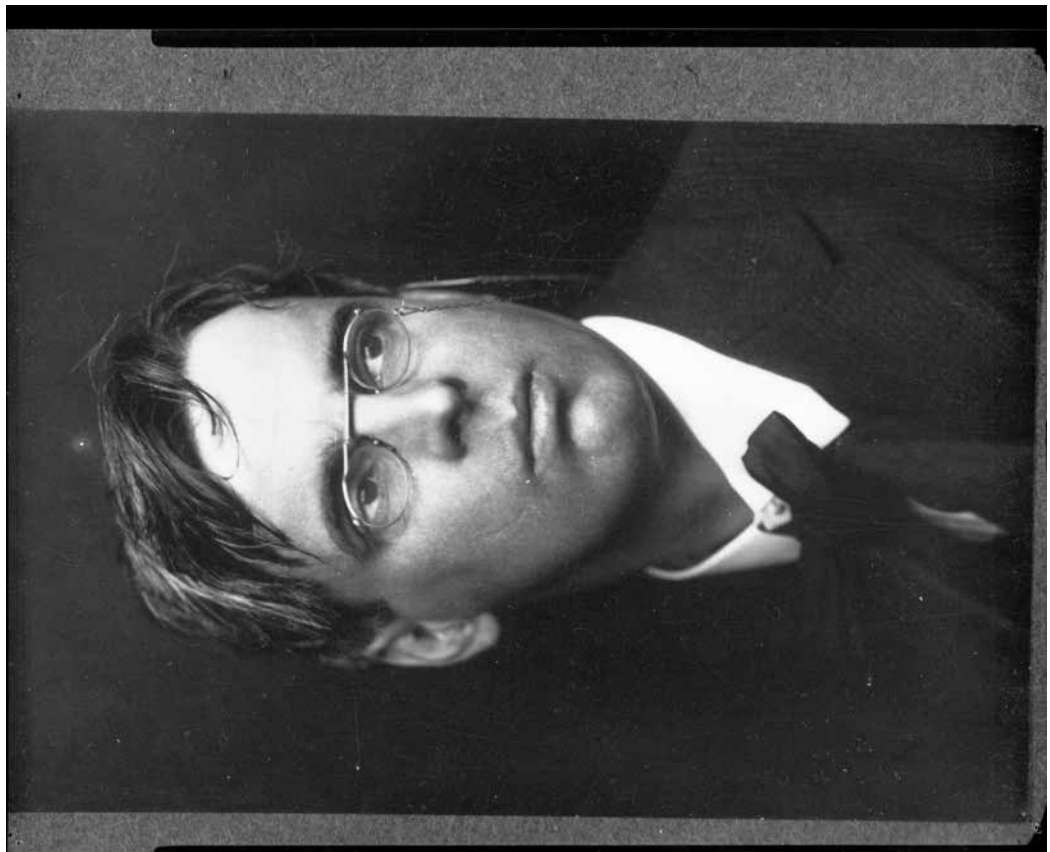
3.4.3 W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann

drámaí ba mhó a bhí ann, ba é an luathshaothar dá chuid ba mhó a tharraing aird air ná an cnuasach filíochta *The Wanderings of Oisín* (1889).

Faoi anáil O'Leary agus Maud Gonne (a raibh sé i ngrá léi cheana), bhí baint ag Yeats leis an bpoblachtachas le linn na 1890í. Bhí sé rannpháirteach i roinnt d'fheachtais phoblachtacha na linne; mar shampla, chuir sé i gcoinne cheiliúradh lubhaile na Banríona Victoria in Éirinn sa bhliain 1897, agus an bhliain dár gcionn chabhraigh sé le comóradh a dhéanamh ar Éirí Amach 1798. I gcaitheamh na 1890í freisin, bhíodh sé ag obair leis an mBantiarna Gregory agus le Edward Martyn chun amharclann, a bheadh iomlán Éireannach agus dúchasach, a bhunú agus ba as sin a d'éascair an Irish Literary Theatre (1898). Scríobh sé roinnt drámaí don amharclann nua, ina measc dar ndóigh, *Cathleen ní Houlihan* (1902) agus *On Baile's Strand*, ar cuireadh ar stáitse iad ar oíche oscailte Amharclann na Mainistreach ar 27 mí na Nollag 1904.

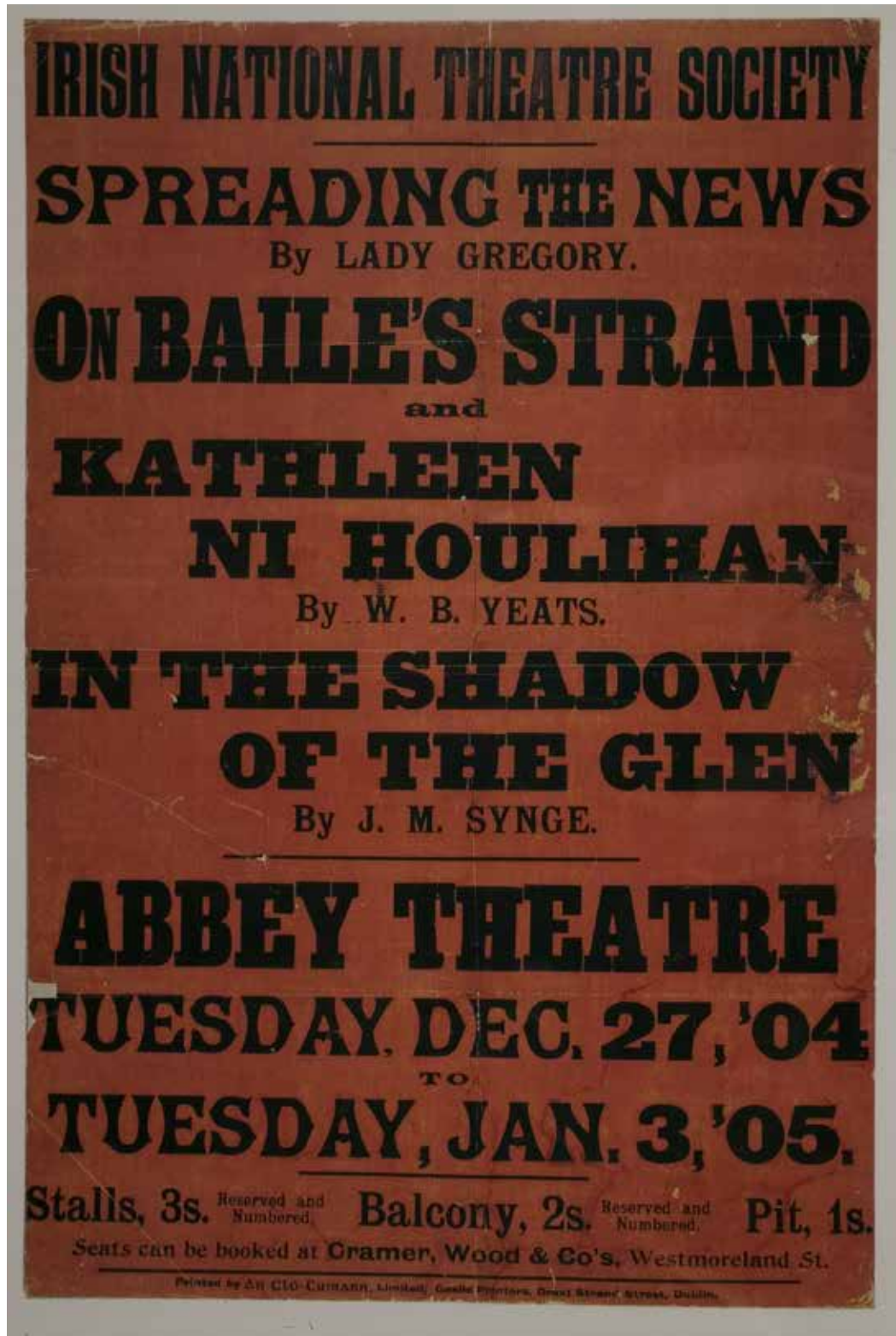
D'fhéadfaí mórán de shaothar Yeats a thuiscint mar shaothar ina raibh idéal na poblachta neamhspleáiche saor ó smál an Ghalldachais, ba é Cathleen ní Houlihan an saothar ba mhó dá chuid inar léir dúinn an phoblachtachas a bheith chun cinn ann. Tar éis Éirí Amach 1916, bhí buaireamh coinsiasa air, agus imní air gur spreag a dráma roinnt de rannpháirtithe an Éirí Amach: 'Did that play of mine send out/ Certain men the English shot?' Seans go raibh Yeats, áfach, róscrupallach, bhí an ceangal sách fánach. Go deimhin, chuir Yeats agus an Athbheochan Líteartha le forbairt aitheantais náisiúnta nua a bhí á chur chun cinn chomh maith céanna ag gníomhaireachtaí cosúil leis an gCumann Lúthchleas Gael agus Conradh na Gaeilge. Ní raibh i Yeats ach duine de na fórsaí a chur leis an tuiscint nua aitheantais, agus le muinín nua a ghríosódh daoine chun a ndícheall a dhéanamh chun Éirinn nua a bhaint amach.

3.4.3 W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann

W.B. Yeats as he was in the period when he wrote *Cathleen ni Houlihan* and as an older and wiser man around 1916. (W.B. Yeats 7002, 7004).

3.4.3 W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann

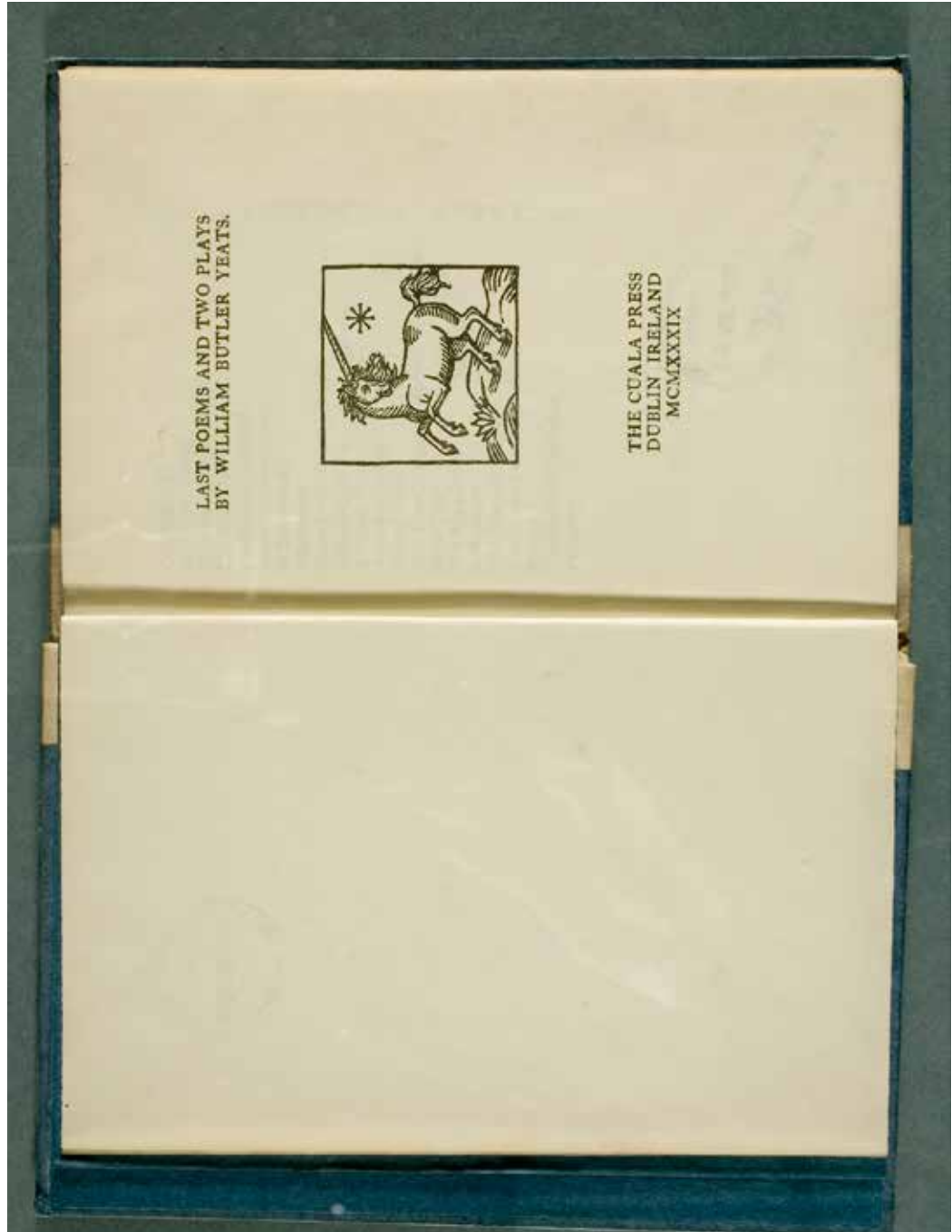
Poster for the opening night of the Abbey Theatre at which Yeats's play Kathleen ni Houlihan was presented. (Proclamations).

3.4.3 W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann

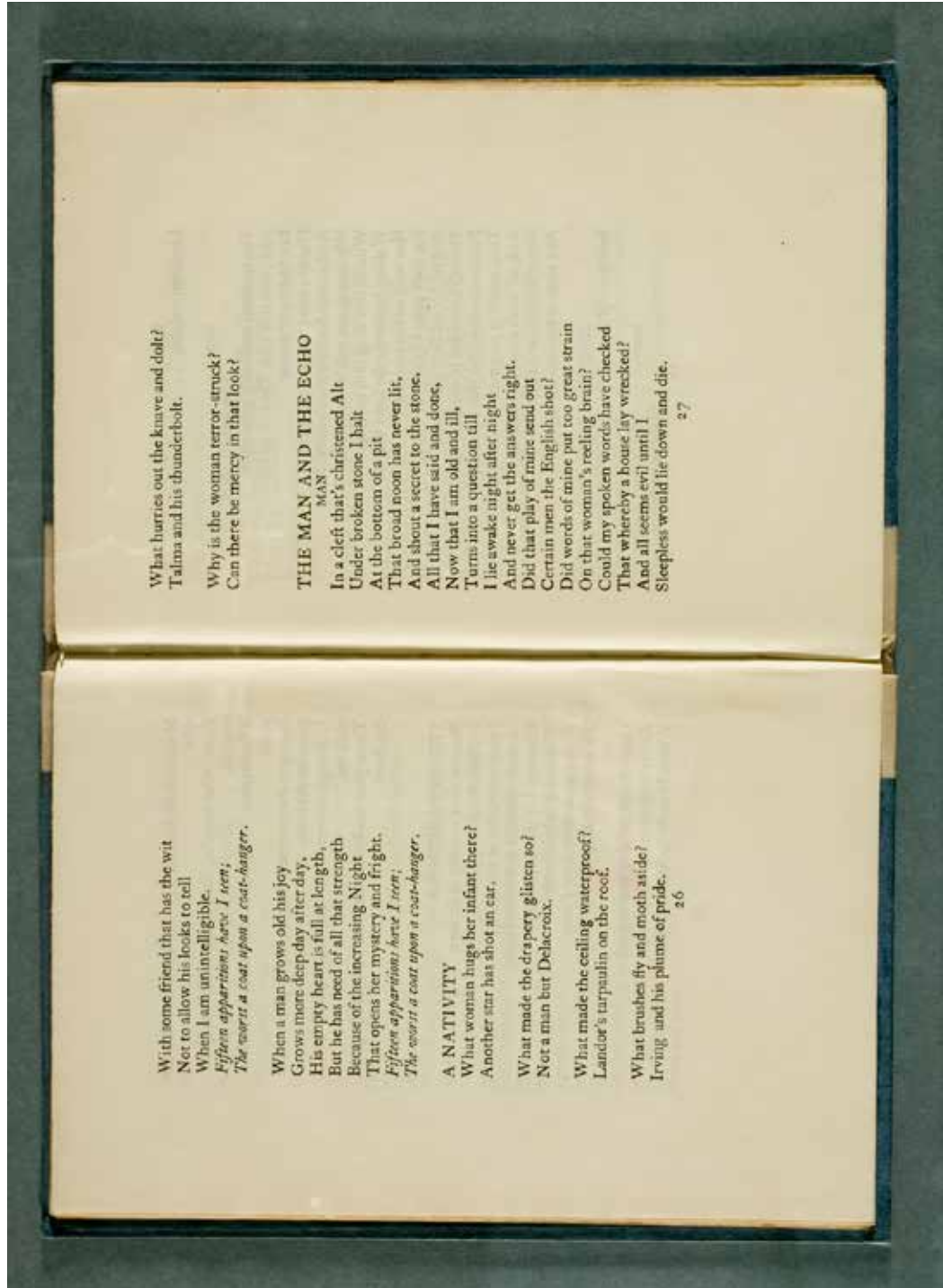
Cartoon of a production of Kathleen ni Houlihan, c.1910.

3.4.3 W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann

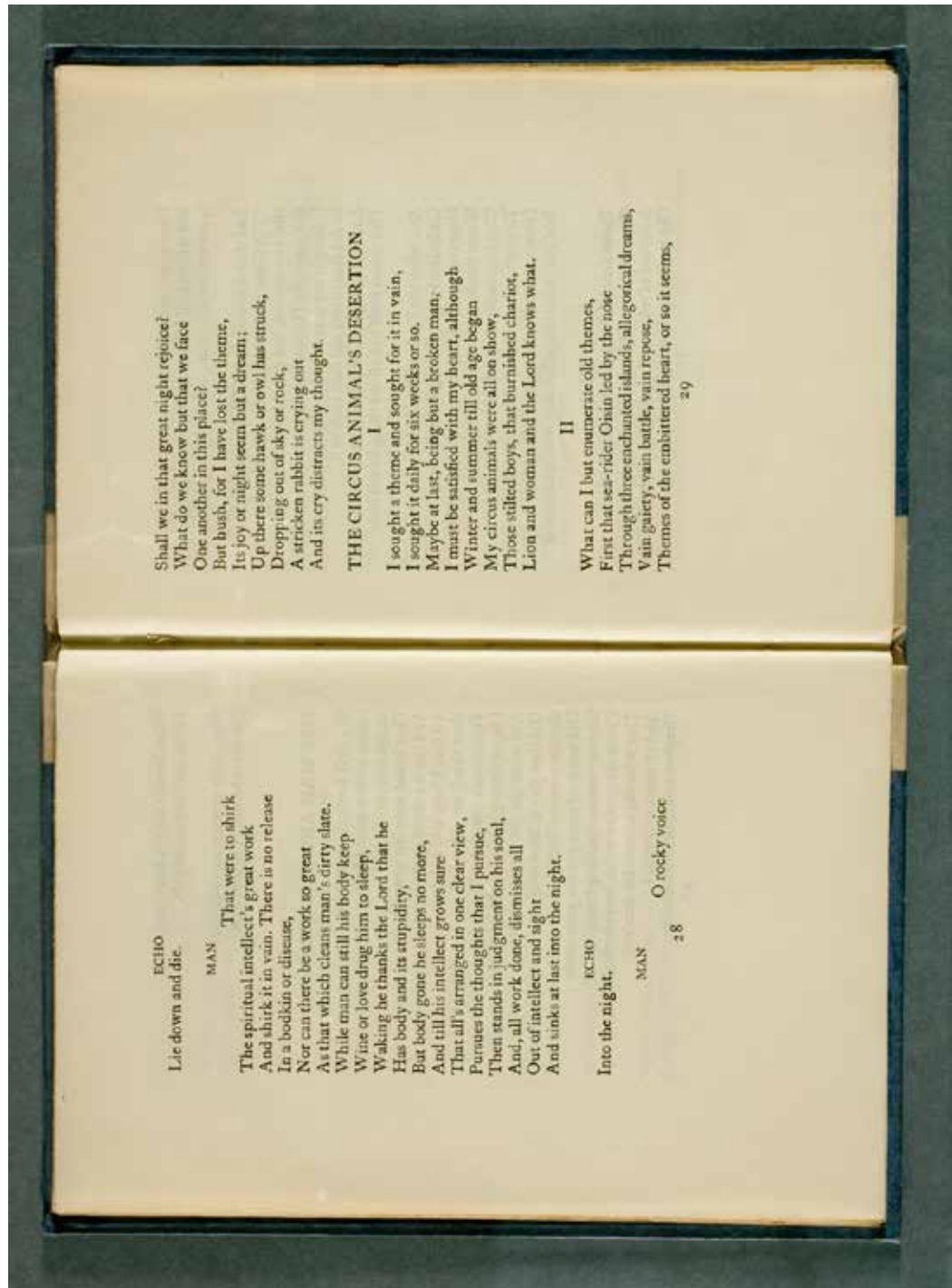
Pages from W.B. Yeats, *Last Poems and Two Plays*, 1939. The poem in which Yeats wonders whether his work influenced the 1916 insurgents is 'The man and the echo'.

3.4.3 W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann

Pages from W.B. Yeats, *Last Poems and Two Plays*, 1939. The poem in which Yeats wonders whether his work influenced the 1916 insurgents is 'The man and the echo'.

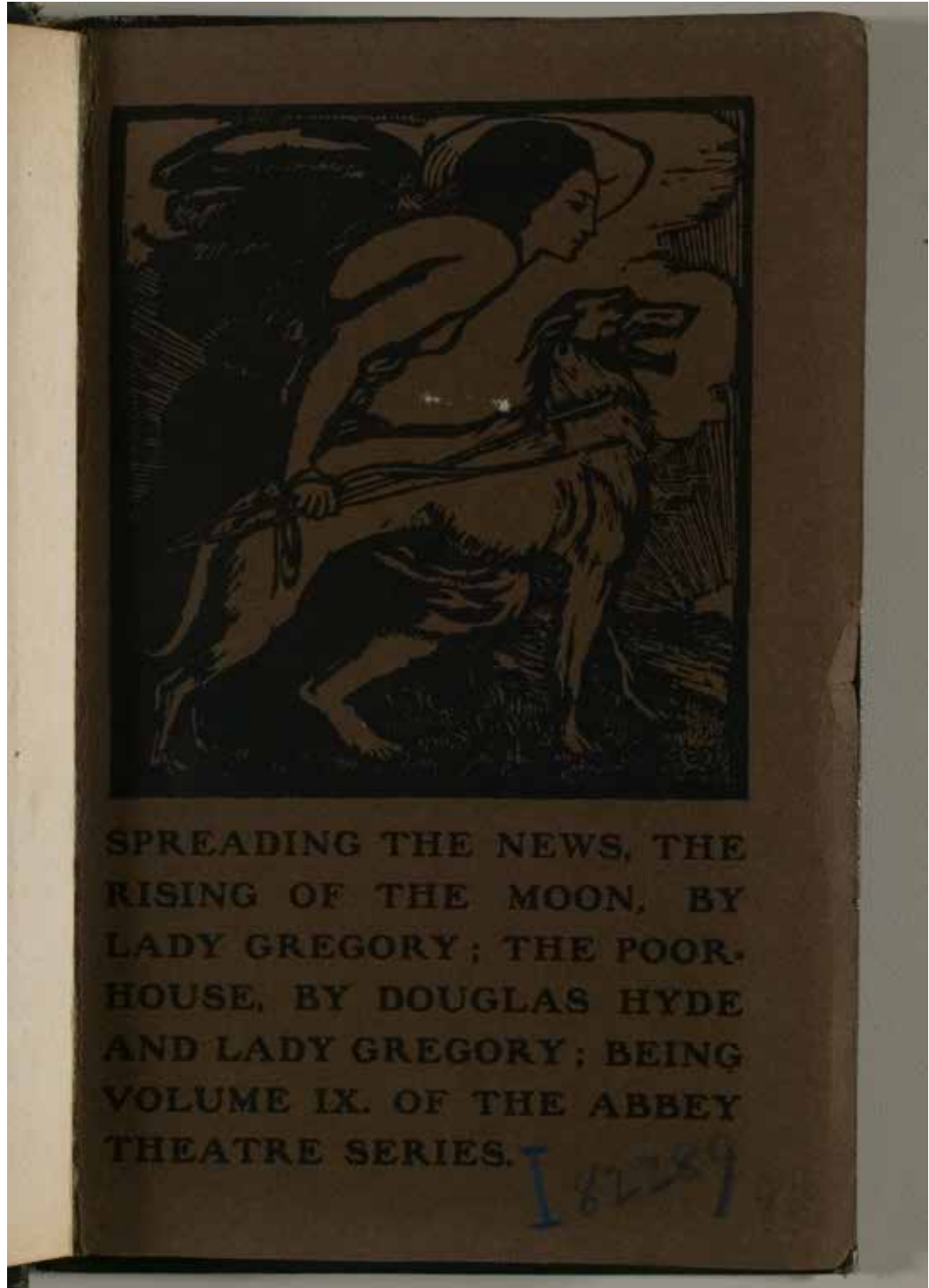
3.4.3 W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann

Pages from W.B. Yeats, *Last Poems and Two Plays*, 1939. The poem in which Yeats wonders whether his work influenced the 1916 insurgents is 'The man and the echo'.

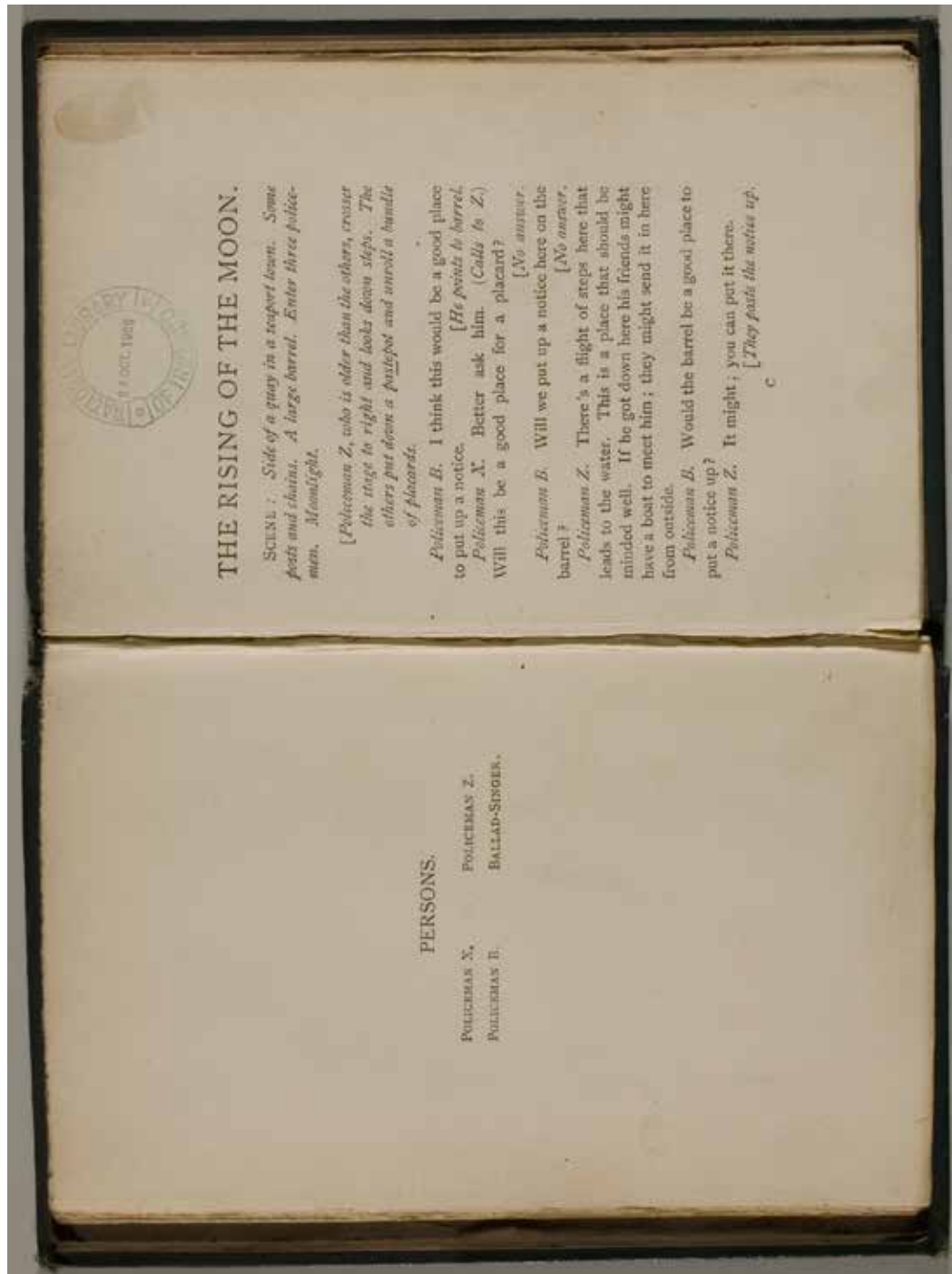

3.4.3 W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann

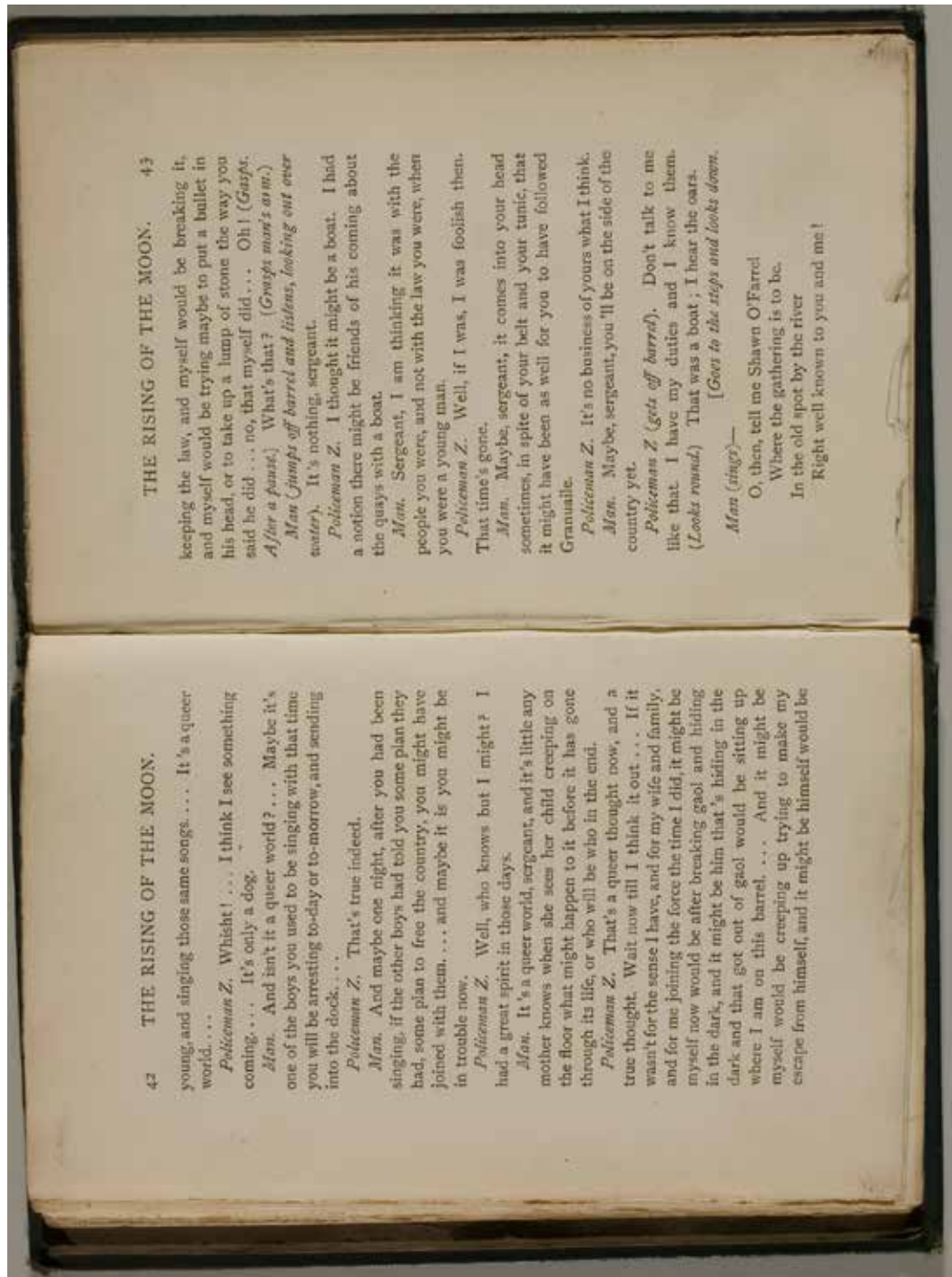
Lady Gregory's play *The Rising of the Moon* (1907) romanticised aspects of the physical force tradition.

3.4.3 W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann

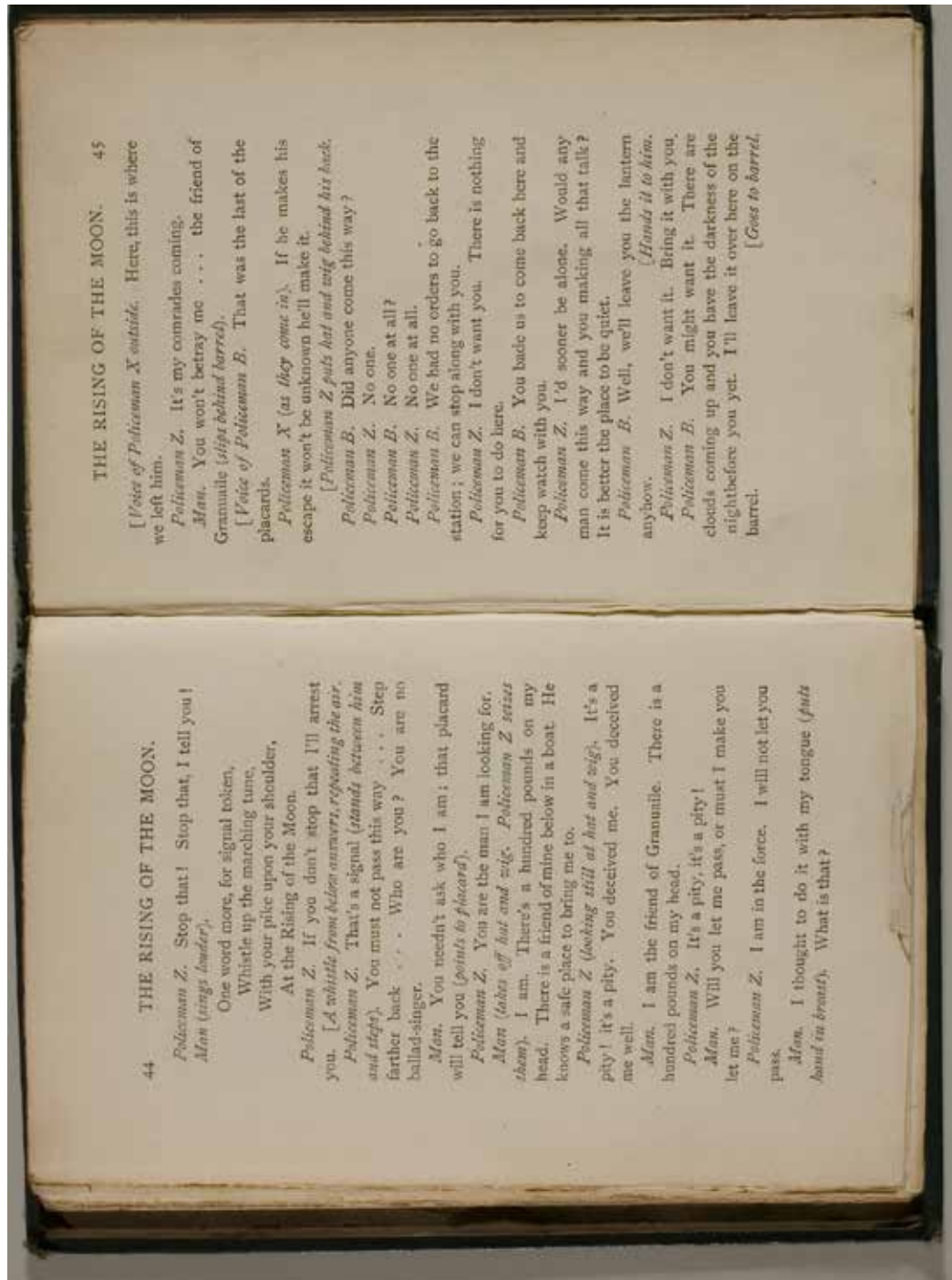
Lady Gregory's play *The Rising of the Moon* (1907) romanticised aspects of the physical force tradition.

3.4.3 W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann

Lady Gregory's play *The Rising of the Moon* (1907) romanticised aspects of the physical force tradition.

3.4.3 W.B. Yeats agus Athbheochan Litríocht na hÉireann

Lady Gregory's play *The Rising of the Moon* (1907) romanticised aspects of the physical force tradition.